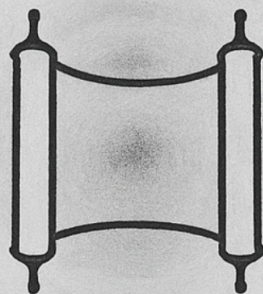

בס"ד

Mitteler Rebbe

Parshas Va'eschanan

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד

לע"נ

אלטר חיים בער בן זיסקינד אלכסנדר

Dedicated By:

ר' נחום אהרון & חיה

ליטשקאווסקי

To find more Maamarim and to dedicate one visit:

ChassidusNow.com

Mitteler Rebbe

Parshas Va'eschanan

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד

Introduction

This profound discourse by the **Mitteler Rebbe (Rabbi Dovber Schneuri, 1773–1827)** explores the mystery of divine structure, particularly the interplay between רצוא (ascent/withdrawal) and שוב (return/emanation), and how this dynamic manifests in the Divine and in human experience. The Mitteler Rebbe, the son and successor of the Alter Rebbe, was known for his extremely analytical and expansive style of Chassidus. A central theme in this discourse is the distinction between processes that begin from below ascending upward (מלמטה למעלה) versus those descending from above downward (מלמעלה למטה). Through this framework, he tackles apparent contradictions in Divine behavior, time, creation, and the relationship between thought and speech. The maamar reaches its climax with the concept that in the future, time will become eternal through the elevation of Malchus, a transformation which reflects the feminine dimension surpassing the masculine—a core idea in Chassidus about the ultimate redemption.

Hear O Israel, Hashem is our God, Hashem is One — this is the Higher Unity. And “Baruch Sheim Kevod Malchuso Le’olam Va’ed” refers to the Lower Unity. And now, in the time of exile, the Higher Unity is higher than the Lower Unity. But in the future to come, the Lower Unity will be higher than the Higher Unity —

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד הוא יחודי וברוך
שם כבוד מלכותו לעולם ועד הוא יחודי ועכשיו
בעתה דגלות יחודי גבוה מן יחודי ולעתיד לבוא יהיה
יחודי גבוה מן יחודי

As is written in the book Ohr HaChamah, p. 72b. And this is the meaning of “Le’olam Va’ed — Forever and Ever,” that it is eternal, as it is written: “Hashem will reign forever and ever,” “His kingdom is a kingdom of all worlds,” “It shall not change for eternity,” etc.

וכמוכא באור החמה ע"ט ב', וזהו לעולם ועד,
שהוא נצחי, כמו שכתוב ה' ימלא לעולם ועד,
'מלכותיה מלכות עלם די לא תשתני לעלמין כו

And to understand the explanation of the matter properly: behold, it is written, “And the Chayos (angels) would run and return,” that the vitality of the lower worlds is in the aspect of “Ratzo v'Shov” (running and returning). “Ratzo” is the withdrawal of vitality, and “Shov” is the extension of vitality.

ולהבין ביאור הדברים היטיב, הנה כתוב והחיות
רצוא ושוב, שהחיות דשיף העולמות הוא בבחינת
רו"ש — רצוא הוא בבחינת הסתלקות החיות,
'ושוב הוא בבחינת התפשטות החיות כו

By way of analogy, from my own flesh I see it: for we observe that in the soul of a person below, as it is encloded in the body, there are in the heart two pulsations, and these are called the two pulsations of the heart.

עד דרך משל מבשרי אצוה, שאנו רואים בנפש
האדם למטה בהתלבשותה בגוף, יש בלב בחינת
'שתי דפיקות ונקראים שתי דפיקין דלבא כו

One pulsation is the withdrawal of vitality, and the second is the extension of vitality — and through this is created the connection and bonding of the soul with the body.

דפיקא אחת הוא הסתלקות החיות, והשני הוא
התפשטות החיות, ועל ידי זה בא חיבור וקישור
הנפש בגוף

Mitteler Rebbe

Parshas Va'eschanan

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד

And similarly is understood the matter Above — that the drawing of the Infinite Light into the worlds is through the dynamic of Ratzon v'Shov of Adam HaElyon, as it is written: “And on the throne was the likeness of the appearance of a man,” etc., and this is sufficient to the understanding.

And the matter is as is known, that in all created beings in the world — who are creations yesh me'ayin (something from nothing) — there are three dimensions: olam, shanah, and nefesh.

(And this is the meaning of what is written: “And Mount Sinai was all in smoke” — the word “עָשָׁן” [smoke] is an acronym for olam, shanah, nefesh, as is known.)

“Olam” refers to the material of the creation, like the physical substance of grass. “Nefesh” is the vitality that gives life to the grass — as our Sages said: “There is no blade of grass below that does not have a spiritual force above commanding it to grow.”

“Shanah” is the duration of its existence — meaning, the time the light remains connected to the vessel. As we see with our eyes, some grasses grow for half a year, others for longer, etc.

And similarly, these three dimensions are in man: “Olam” refers to the physical body, “Nefesh” is the soul that enlivens the body, and “Shanah” is the duration of the soul's connection to the body — as it is written: “The days of our years are seventy years,” etc.

For from the soul's side, man could live forever, and from the body's side, he could not live even a moment. That he lives seventy years and no more is due to the soul's connection with the body for a certain time — this is “Shanah,” a middle ground that connects light with vessel.

And the primary medium is the dynamic of Ratzon v'Shov in the heart, as mentioned above: for if there were only withdrawal, the vitality would be totally removed. And likewise, if there were only extension, one could not live even

וּכְמוֹ כֵּן יוֹבֵן הַדְּבָר לְמַעַלָּה, שֶׁהַמְשָׁכוֹת אוֹר אֵין סוּף בְּעִלּוּמוֹת הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת רו"ש דְּאָדָם הָעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְעַל הַפֶּסֶס דְּמוּת כְּמֵרָאָה אָדָם וְגו' וְדִי לְמִבֵּין.

וְהַעֲנִין הוּא כִּידוּעַ שְׂבָכָל הַנִּבְרָאִים שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁהֵם בְּרוּאִים יֵשׁ מֵאֵין יֵשׁ ג' בְּחִינּוֹת עוֹלָם שָׁנָה נֶפֶשׁ

וְהוּא מֵה שֶׁכָּתוּב וְהָרָר סִינִי עָשָׁן — עָשָׁן רִאשִׁי (תְּבוֹת עוֹלָם שָׁנָה נֶפֶשׁ כו' כִּידוּעַ)

עוֹלָם הוּא חֶמֶר הַנִּבְרָא כְּמוֹ חֶמֶר הָעֵשֶׂב, וְנֶפֶשׁ הוּא הַחַיּוֹת הַמְּחִיָּה אֶת הָעֵשֶׂב, וְהוּא מְשַׁאֲמְרוֹ רַ"ל אֵין לָךְ עֵשֶׂב מִלְּמַטָּה כו'

וְשָׁנָה הוּא זְמַן קִיּוּמוֹ, דְּהֵינּוּ זְמַן הַתְּחַבְּרוּת הָאוֹר עִם הַכֶּלִי כו' כְּנִרְאָה בְּחֵשׁ שֵׁשׁ עֶשְׂרִים שְׁגוּדָלִים יִחְצִי שָׁנָה וְיֵשׁ שְׁגוּדָלִים יוֹתֵר כו'

וּכְמוֹ כֵּן הֵם ג' בְּחִינּוֹת בְּמִדְּבָר דְּהֵינּוּ בְּאָדָם — עוֹלָם הוּא חֶמֶר הַגּוּף, וְנֶפֶשׁ הוּא נֶפֶשׁ הַמְּחִיָּה אֶת הַגּוּף, וְשָׁנָה הוּא זְמַן קִיּוּם הַנֶּפֶשׁ בַּגּוּף, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב יִמֵּי שְׁנוֹתֵינוּ בֵּהֶם שְׁבַעִים שָׁנָה כו'

כִּי מִצַּד הַנֶּפֶשׁ הָיָה חַי עַד עוֹלָם, וּמִצַּד הַגּוּף לֹא הָיָה חַי אֶפְלוּ רִגַע אֶחָד, וְמֵה שֶׁהוּא חַי שְׁבַעִים שָׁנָה וְלֹא יוֹתֵר, הוּא מִצַּד הַתְּחַבְּרוּת הַנֶּפֶשׁ בַּגּוּף עַל זְמַן מֵה, וְהוּא בְּחִינַת שָׁנָה, דְּהֵינּוּ שֶׁהוּא מְמַצֵּעַ לְחִבְרָת הָאוֹר לְכֶלִי כו'

וְעִיקַר הַמְּמַצֵּעַ הוּא רו"ש שֶׁבִּלְבָב כַּנ"ל, שֶׁאֵם הָיָה הַסְתַּלְקוֹת לְבַד — הָיָה נִסְתַּלֵּק הַחַיּוֹת לְגִמְרִי, וְכֵן אֵם הָיָה הַתְּפִשְׁטוּת לְבַד — לֹא הָיָה חַי אֶפְלוּ רִגַע אֶחָד. וְעַל יְדֵי שֵׁשׁ הַסְתַּלְקוֹת וְאַחֵר כִּדְּהַתְּפִשְׁטוּת

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

a moment. But because there is withdrawal followed by extension, the soul is drawn into the body to be alive for seventy years, etc., and this is sufficient to the understanding.

— נמשך הנפש בגוף להיות חי שבועים שנה וכו' ודי למבין.

And likewise, this can be understood regarding the matter of the “six thousand years that the world exists,” because it is known — the statement of the Zohar on the verse “For six days Hashem made...” — that since it is written “for six days Hashem made...” — that since it is written “for six days” (כי ששת), and not written “in six days” (בששת), this implies that the six days themselves made the heavens and the earth.

וכמו כן יובן זה בענין בשיטת אלפי שנים דהוי עלמא בהיות כי ידוע מאמר הזהר על פסוק כי ששת ימים עשה כו' דמ[ד] כתיב כי ששת כו' ולא כתיב בששת — משמע שהששת ימים הם עשו את השמים ואת הארץ

And the six days are the six supernal days — that is, the six emotional attributes (Vav Ketzavot) of Atzilus — which govern and give life to the worlds of Beriah, Yetzirah, and Asiyah.

והששת ימים הם שיטת יומין עילאין שהם ו"ק דאצילות המנהגים ומחיים את העולמות ב"ע כו

And as it is written: “For a thousand years in Your eyes are as a day that has passed,” meaning that the flow [of divine light] for one thousand years derives from one day of Atzilus.

וכמו שכתוב כי אלף שנה בעיניך כיום אתמול כי יעבר — שהמשכה על אלף שנים נמשכת מיום אחד דאצילות

And therefore our Sages of blessed memory said: the generation of Enosh was sustained by the kindness of the Holy One, blessed be He — because in the first thousand years, the divine flow was from the Chesed (Kindness) of Atzilus.

ולכן אמרו רז"ל דורו של אנוש היו ניזונים בחסדו של הקדוש ברוך הוא לפי שבאלף שנה הראשונים היתה ההמשכה מחסד דאצילות כו

And therefore, even though there was idolatry (in that generation), they were successful, etc.

ועל כן אף שהיה עבודה זרה — היו מצליחים כו

The second millennium derives from the Gevuros (Strengths) of the Holy One, blessed be He — and therefore it was during that time that the Flood occurred.

ואלף שנה השנית נמשכים מגבורות של הקדוש ברוך הוא, ועל כן היה בו המבול

And the third millennium was a flow from Tiferes (Beauty) of Atzilus — and therefore the Torah was given in it, etc.

ובאלף השלישי היתה ההמשכה מתפארת דאצילות, ולכן נתנה בו התורה כו

Until the sixth millennium, which is from the attribute of Yesod, etc., as is explained elsewhere at length.

עד שאלף הששי הוא מבחינת יסוד כו, כמו שכתוב במקום אחר באריכות

And the drawing forth of the supernal attributes to enliven the worlds is through the aspect of Ratzo v'Shov (running and returning) —

וההמשכה של מדות העליונות להחיות העולמות היא בבחינת רצוא ושוב

as it is written: “A generation goes and a generation comes,” meaning that for a new generation to arrive, there must first be the aspect of withdrawal (histalkus) of the previous generation.

וכמו שכתוב דור הולך ודור בא — שבכדי שיבוא דור חדש — הוצרך להיות בבחינת הסתלקות לדור שעבר

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

And there are also the three dimensions — Olam, Shanah, and Nefesh: “Olam” is the substance of all the worlds, “Nefesh” is the divine vitality that enlivens all the worlds, and “Shanah” is the time of the connection of the Infinite Light within the worlds —

as in the matter of our Sages’ statement: “The world shall exist for six thousand years, and one [thousand] shall be desolate,” etc.

And likewise, the matter can be understood regarding the aspect of the souls of Israel, that they arose in [His] thought, as is known.

And the explanation of the matter is that behold, there is thought and there is thought; there is will and there is will, etc.

For thought and will are essentially one and the same,

as it is written: “As he thought to do,” and the explanation is: as he wanted in his will, or as he thought in his thought, etc.

And the matter is that behold, there is the beginning of the thought, that is: the beginning of the will, and there is the end of the thought — which is the end of the will.

And this can be understood from the analogy of a physical building — that when there arises in a person’s general will the desire to build a building, or any other will —

still, in that general will there is not yet any specific form of how and what and how many rooms there will be in it — only a general desire to build a structure.

Therefore, this is called the beginning of thought — where it is still unknown and unrecognized how and what and in what manner it will be.

And this is [what is meant by] the end of thought, etc.

And seemingly, it would appear to say that the beginning of thought is not connected to the end of thought,

and proof to this is that it is possible for it to arise in a person’s will to build a building, yet it never comes to actual revelation to be built in practice — because the will was nullified in the essence of the soul.

וְיֵשׁ גַּם כֵּן הַשְּׁלֵשׁ בְּחִינֹת עוֹלָם שְׁנָה נֶפֶשׁ —
 עוֹלָם הוּא חֲמֹר שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, נֶפֶשׁ הוּא חַיּוּת
 אֱלֹקִי שֶׁמְחַיֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְשָׁנָה הוּא זְמַן
 הַתְּחַבְּרוּת אוֹר אֵין סוּף בְּעוֹלָמוֹת

כְּעֵנֶן מֵאֲרִז״ל שִׁיתָא אֵלֶּי שְׁנִין הָוִי עֲלָמָא וְחַד חֲרוֹב
 כּו

וְכֵמו כֵּן יוֹבֵן הָעֵנֶן בְּבְחִינַת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעָלוּ
 בְּמַחְשָׁבָה בְּיָדוֹעַ

וּבִיאֹר הָעֵנֶן כִּי הִנֵּה אֵית מַחְשָׁבָה וְאֵית מַחְשָׁבָה,
 'אֵית רְצוֹן וְאֵית רְצוֹן כּו

כִּי מַחְשָׁבָה וְרְצוֹן דְּבָר אֶחָד הוּא מִמֶּשׁ

וְכֵמו שְׁכֵתוֹב כְּאֶשֶׁר חָשַׁב לַעֲשׂוֹת, וּפִירוּשׁ: כְּאֶשֶׁר
 'רְצָה בְּרְצוֹנוֹ, אוֹ כְּאֶשֶׁר חָשַׁב בְּמַחְשַׁבְתּוֹ כּו

וְהָעֵנֶן הוּא כִּי הִנֵּה יֵשׁ תְּחִילַת הַמַּחְשָׁבָה — דְּהֵיִינוּ
 תְּחִילַת הָרְצוֹן, וְסוּפָא דְּמַחְשָׁבָה — שֶׁהוּא סוּף
 הָרְצוֹן

וְיוֹבֵן מִמֶּשֶׁל בְּנֵן גִּשְׁמִי, שֶׁשִּׁעֲלָה בְּרְצוֹנוֹ הַכָּלְלִי
 לְבָנוֹת בְּנֵן אוֹ רְצוֹן אֶחָד

עֲדִין אֵין בְּרְצוֹן פְּרָטִי אוֹפְנִים אִיךְ וְיָמָה וְכֻמָּה חֲדָרִים
 יִהְיֶה בּוֹ — רַק רְצוֹן כָּלְלִי לְבָנוֹת בְּנֵן

עַל כֵּן נִקְרָא תְּחִילַת הַמַּחְשָׁבָה, שְׁבִלְתִּי נוֹדָע וְנִכָּר
 אִיךְ וְיָמָה וּבְאִיזָה אוֹפֵן יִהְיֶה

'וְזֵהוּ סוּפָא דְּמַחְשָׁבָה כּו

וְלְכֹאזְרָה הִנֵּה נִרְאֶה לוֹמֵר שְׂאִינוּ שִׁיךְ תְּחִילַת
 הַמַּחְשָׁבָה לְסוּפָא דְּמַחְשָׁבָה

וְרֹאזִיה לְזֵה שֶׁיִּכּוֹל לְהִיּוֹת שִׁעֲלָה בְּרְצוֹנוֹ לְבָנוֹת בְּנֵן
 אֶחָד, וְעַל כֵּן זֹאת אֵינוֹ כָּאֵ בְּגִלּוּי לְבָנוֹת בְּפִעֵל מִמֶּשׁ,
 מִכֵּנִי שֶׁנִּחְלַט הָרְצוֹן בְּעֲצָמוֹת הַנֶּפֶשׁ

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

And if so, it would seem from this that the beginning of thought is not at all connected to the end of thought.	ואם כן נראה מזה שתחילת המחשבה אינה [שיכת פלל ל]סופא דמחשבה
However, in truth this is not so, for as is known: "The end is embedded in the beginning, and the beginning in the end," etc.	אך באמת אינו כן, וכנודע דנעוץ תכלה בסוף וסוף 'בתחלה כו
And everything that exists in the end of thought was already initially present in the beginning of thought —	וכל מה שיש בסופא דמחשבה היה תחלה בתחילת המחשבה
and so too in reverse — what was in the beginning of thought emerges and shines in the end of thought, etc., and this is sufficient for one who understands.	וכן להיפך — מה שהיה בתחילת המחשבה בא ומאיר בסופא דמחשבה כו, ודי למבין
And this can also be understood from the analogy of an artist who wants to draw a blueprint —	ועוד יובן על דרך משל מאומן שרוצה לצייר פלאן
that first, there arose in his will to make a drawing of the plan — but it is not yet known or recognizable how or what or in what manner the drawing will be.	שתחלה עלה ברצונו לעשות ציור הפלאן — [אבל] בלתי נודע ונבר איך ומה ובאיזה אופן יהיה ציור הפלאן
This is the aspect of the beginning of thought — that is, the beginning of will.	וזהו בחינת תחילת המחשבה, דהיינו תחילת הרצון
And the end of thought is when it becomes known and recognizable in his will how and what the drawing will be, etc.	וסופא דמחשבה הוא כשנודע ונבר ברצונו איך ומה 'יהיה ציורו כו
And the analogue from this, above, is understood by the one who contemplates: that it is the aspect of Kesser (the supernal crown), which is the intermediary between the Emanator and the emanated beings.	והנמשל מזה למעלה יובן למשפיל — שהוא בחינת קתר, הממצע בין המאציל לנאצלים
And within it are both: the lower aspect from within the Emanator, and the root and head of the emanated beings —	ויש בו מבחינה תחתונה שבמאציל, ושרש וראש לנאצלים
(just like every intermediary that has both aspects — the aspect of the influencer and the aspect of the recipient, as with a messenger, etc.).	וקמו כל ממצע שיש [בו] ב' הבחינות: בחינת ('המשפיע ובחינת המקבל, וקמו שליח כו
And as is known, that there are within it two partzufim (configurations): the aspect of Atik and the aspect of Arich.	ובידוע שיש [בו] ב' פרצופים: בחינת עתיק ובחינת אריך
The aspect of Atik is the lower aspect within the Emanator (and it is called "Atik" from the term "ma'atik harim" — the one who transfers mountains), etc.,	בחינת עתיק הוא בחינה תחתונה שבמאציל (ונקרא 'עתיק מלשון המעתיק הרים) כו
and the aspect of Arich is the root and head of the emanated beings.	ובחינת אריך הוא שרש וראש לנאצלים
And the concept is as explained above regarding the beginning of thought and the end of thought —	והענין הוא כנ"ל בתחלת המחשבה וסופא דמחשבה

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

that when it arose in His simple will to create worlds, at that point there was not yet in this will a distinction between the four worlds of Atzilus, Beriah, Yetzirah, and Asiyah.

שְׁכַשְׁעָלָה בְּרָצוֹנוֹ הַפְּשוּט לְבְרוֹא עוֹלָמוֹת — עֲדִין
 לֹא הָיָה בְּרָצוֹן הַזֶּה בְּחִינַת הַתְּחִלָּקוֹת ד' עוֹלָמוֹת
 אֲצִילוֹת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה

And this is the beginning of thought.

וְזֶהוּ תְּחִלַּת הַמַּחְשְׁבָּה

And afterward it arose in His will — the particulars of the worlds — that the first world should be in the aspect of Atzilus, and then the world of Beriah, until the world of Asiyah.

וְאַחֲרַי כִּף עָלָה בְּרָצוֹנוֹ פְּרָטֵי הָעוֹלָמוֹת — שְׂיָהָה
 עוֹלָם הָרָאשׁוֹן בְּבְחִינַת אֲצִילוֹת, וְאַחֲרַי כִּף עוֹלָם
 הַבְּרִיאָה, עַד עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה

And this is the end of thought.

וְזֶהוּ סוּפָא דְּמַחְשְׁבָּה

And these are the two aspects of Atik and Arich that are in Kesser: the beginning of thought, which is the aspect of Atik — that is the lower aspect within the Emanator;

וְהוּא הֵב' בְּחִינּוֹת עֵתִיק וְאַרִּיךְ שְׁיִישׁ בִּפְתָּר —
 שְׂתַחֲלַל הַמַּחְשְׁבָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵתִיק — הִיא בְּחִינַת
 תְּחִתּוֹנָה שְׁבַמְאָצִּיל

and the end of thought, which is the aspect of Arich — is the root and head of the emanated beings, as above, and this is sufficient for the understanding.

וְסוּפָא דְּמַחְשְׁבָּה — שֶׁהִיא בְּחִינַת אַרִּיךְ — הִיא
 שֶׁרֶשׁ וְרֹאשׁ לְנֶאֱצָלִים כַּ"ל, וְדִי לְמַבִּין

And behold, all of this is still within the essence of the will — even the end of thought is still the end of the will.

וְהִנֵּה כָּל זֶה הוּא בְּעֶצֶם הָרָצוֹן עֲדִין, וְאַפְלוּ סוּפָא
 דְּמַחְשְׁבָּה — עֲדִין הוּא סוּף הָרָצוֹן

But there is yet another aspect of the end of thought — where specifically there is completed the primary fulfillment of the will from the beginning of thought.

וְיֵשׁ עוֹד בְּחִינַת סוּפָא דְּמַחְשְׁבָּה, אֲשֶׁר שֵׁם נִשְׁלַם
 דּוֹקָא עֲקָר שְׁלִימוֹת הָרָצוֹן שֶׁל תְּחִילַת הַמַּחְשְׁבָּה

And that is specifically at the end of action — for it is in the end of action that the essence and beginning of His will is fulfilled.

וְהוּא בְּסוּף מַעֲשֵׂה דּוֹקָא, שֶׁבְּסוּף מַעֲשֵׂה דּוֹקָא נִשְׁלַם
 עֲקָר וְתְּחִילַת רָצוֹנוֹ

And this is the meaning of “the end is embedded in the beginning” specifically — and likewise, “the end of action is first in thought.”

וְזֶהוּ נְעוּץ תִּכְלָה בְּסוּף דּוֹקָא, וְכֵן “סוּף מַעֲשֵׂה
 בְּמַחְשְׁבָּה תְּחִילָה”

And Above, this is the level of Ze'eir Anpin of Atzilus — which is the investment of lights in vessels,

וְלַמַּעֲלָה — הוּא בְּחִינַת זַעִיר אֲנָפִין דְּאֲצִילוֹת, שֶׁהוּא
 הַתְּלַבְּשׁוֹת אוֹרוֹת בְּכֵלִים

and it is called “Ze'eir Anpin” (Small Face), because the light of the end of thought within the essential will and the end of action in actuality are truly one and the same —

וְנִקְרָא בְּשֵׁם זַעִיר אֲנָפִין, כִּי הָאוֹר דְּסוּפָא דְּמַחְשְׁבָּה
 שֶׁבְּעֶצֶם הָרָצוֹן, וְסוּף מַעֲשֵׂה בְּפִעֵל מִמֶּשׁ — דָּבָר
 אֶחָד הוּא מִמֶּשׁ

only that in the aspect of the end of the will, the matter is in extension — and therefore it is called “Arich Anpin” (Long Face),

רַק שֶׁבְּבְחִינַת סוּף הָרָצוֹן — שֵׁם הוּא הֶעֱנִין
 בְּאַרְיִכוֹת, וְעַל כֵּן נִקְרָא אַרִּיךְ אֲנָפִין

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

while in the aspect of the end of action in actuality, there the matter is in contraction — and therefore it is called “Ze’eir Anpin.”

וכן בבחינת סוף מעשה בפעל ממש — שם הענין בקצרות, ועל כן נקרא בשם זעיר אנפין

Just like an artist who draws on paper a map of a land —

ובכמו אומן המצייר על הניר מפת הארץ

he draws, for example, a river — whose length is, say, seventy parasangs — by drawing a small line,

שמצייר איזה נהר — שמשך הנהר שבעים פרסאות וכדומה — בציוור קו קטן

and the end of action and the end of the will are truly one and the same —

וסוף המעשה עם סוף הרצון דבר אחד הוא ממש

only that in the end of the will, the river was in the aspect of extension — seventy parasangs — while in the end of action it is marked with a small line, etc.

רק שבסוף הרצון — שם היה הנהר בבחינת אריכות, כמו שבעים פרסאות, ובסוף המעשה — שם הנהר בציוור קו קטן כו

And so too can the matter be understood above in the level of Arich Anpin and Ze’eir Anpin of Atzilus: that the level of Arich Anpin — which is the end of thought, meaning the end of the will —

ובכמו כן יובן הדבר למעלה בבחינת אריך אנפין וזעיר אנפין דאצילות — שבחינת אריך אנפין, שהוא סוף דמחשבה — דהיינו סוף הרצון

and the level of Ze’eir Anpin of Atzilus — which is the end of action in actuality, the investment of lights in vessels — are truly one and the same,

ובחינת זעיר אנפין דאצילות — שהוא סוף מעשה בפעל ממש, התלבשות אורות בכלים — דבר אחד הוא ממש

only that in Arich Anpin, there it is the Divine will to enliven the worlds in the aspect of extension —

רק שבאריך אנפין — שם הוא הרצון האלקי להחיות העולמות בבחינת אריכות

while in Ze’eir Anpin of Atzilus, there it is in contraction, etc., and this is sufficient for the understanding.

ובזעיר אנפין דאצילות — שם הוא בקצרות כו, ודי למבין

And both levels — the beginning of thought and the end of thought — are the dynamic of ratzo v’shov mentioned above, which is the intermediary between the Essence of the Infinite Light and the worlds,

וב' הבחינות — תחילת המחשבה וסוף דמחשבה — הוא בחינת רצוא ושוב ה"ל, שהוא בחינת ממצע בין עצמות אור אין סוף לעולמות

and as mentioned above that the level of Kesser is the intermediary between the Emanator and the emanated beings, and this has been explained at length, and this is sufficient for the understanding.

ובכ"ל שבחינת כתר הוא ממצע בין המאציל לנאצלים ובכ"ל באריכות, ודי למבין

And behold, this applies specifically from below to above — the aspect of **Ratzo** — meaning: first comes withdrawal, and afterwards the aspect of **Shov**, meaning: extension.

והנה זהו דוקא מלמטה למעלה — בחינת הרצוא, דהיינו הסתלקות קודם, ואחר כך בחינת השוב — דהיינו התפשטות

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

But from above to below — where there is also an aspect of withdrawal and extension in the two breaths through the nostrils (called *Terei Parshkei de-Chotma*, etc.) — it is the opposite: first comes extension and afterwards withdrawal.

אכל מלמעלה למטה — שיש גם כן בחינת הסתלקות והתפשטות בשתי נשימות שבאף, ונקרא תרין פרדשקיי דחוטמא כו' — אכל הוא בהפך: בתחילה התפשטות ואחר כך הסתלקות.

And it is known that from above to below it is *Mati v'lo Mati* — that first comes **Mati** (extension), and then **Lo Mati** (withdrawal), etc.

וכידוע דמלמעלה למטה — הוא מול"מ: בתחילה 'מטי', ואחר כך ולא מטי כו

And if so, seemingly this raises a strong difficulty: is it not written, “In the image of Elokim He made man,” and “Let us make man in our image, in our likeness,” etc.?

ואם כן — לכאורה יוקם קשיא עצומה: דהלא נאמר “בצלם אלקים עשה את האדם” וכן “נעשה אדם” “בצלמנו כדמותנו” כו

But according to the above, it is the reverse: for above it is *Mati v'lo Mati* — first extension, then withdrawal — and from below to above it is the opposite.

ולפי הנ"ל — הוא בהפך: דלמעלה הוא מול"מ — בתחילה התפשטות ואחר כך הסתלקות, ומלמטה למעלה הוא בהפך זה

And if so, how is man truly in the image of Elokim, etc.?

‘ואם כן — היאך הוא בצלם אלקים כו

And we must also understand another matter — the concept of *Isarusa d'Letata* (arousal from below), which arouses *Isarusa d'Le'eila* (arousal from above).

ועוד צריך להבין ענין אחר — באתערוותא דלתתא, שמעוררת אתערוותא דלעילא

That according to the form of the raising of *Mayin Nukvin* (feminine waters — human arousal), in that same manner will be the drawing down of *Mayin Duchrin* (masculine waters — divine response).

שלפי אפן העלאת מ"ן — באותו אפן יהיה המשכת מ"ד,

And as is known, “Spirit calls forth spirit, and draws forth spirit,” meaning exactly in the same form.

ויקבואר דרוח איתי רוח ואמשיד רוח — כמוהו ממש,

And as it is written, “If he turns his heart to Him...”

‘ויקמו שכתוב “אם ישוב אליו לבו” כו

But according to what was explained above — that the aspect of **Ratzo** below causes the aspect of **Mati** above, and the aspect of **Shov** below causes **Lo Mati** above —

ולפי המבואר למעלה — שבחינת הרצוא דלמטה יגרם בחינת מטי דלעילא, ובחינת השוב דלמטה יגרם בחינה לא מטי דלעילא כו

then it turns out that the arousal from below causes the drawing down from above in the *opposite* of its own form of *Mayin Nukvin*?!

נמצא התעוררות דלתתא גורמת המשכה מלעילא?! בהפך עלאת מ"ן שלו

Additionally, we must explain what was explained above — that above, the order is *Mati v'lo Mati*.

ועוד צריך לומר מה שמבואר למעלה — שלמעלה הוא בחינת מול"מ

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

But is it not known from the words of our Sages, that initially it arose in [His] thought to create the world with the attribute of judgment — which is the aspect of withdrawal?

והלא ידוע מארז"ל — שבתחלה עלתה במחשבה לברוא במדת הדין, שהוא ענין הסתלקות

He saw that the world could not endure — so He combined with it the attribute of mercy, which is the aspect of extension.

רצה שאין העולם מתקיים — שיתף בה מדת הרחמים, שהוא ענין התפשטות

And likewise: “First darkness, then light,” etc. — darkness is the aspect of withdrawal, and light is the aspect of extension.

וכן “כרישא חשוכא ונהדר נהורא” כו' — חשוכא הוא ענין הסתלקות, ונהורא הוא ענין התפשטות

And so too: “He reveals deep things from within darkness” — all of which implies that even above, there is also a pattern of **Ratzo v'Shov**, where first is withdrawal and afterwards extension, etc.

וכן “מגלה עמקות מני חשך” — מכל זה משמע דלמעלה הוא גם כן בדרך רצוא ושוב: בתחלה 'הסתלקות, ואחר כך התפשטות כו

And in order to resolve and understand all of the above well, we must first preface the verse: “Who forms light and creates darkness,” etc.

וכדי לתרץ ולהבין את כל הנ"ל היטיב, יש להקדים 'מה שכתוב: יוצר אור ובורא חשך כו

And seemingly, it is very wondrous: is not light far superior to darkness?

ולכאורה יפלא מאד — הלא אור הוא למעלה הרבה מן החשך

As it is written: “And God saw the light, that it was good” — which implies that darkness is *not* good.

וכמו שכתוב: וירא אלקים את האור כי טוב — מכלל דחשך לאו טוב הוא

If so, it should have said: “Who creates light and forms darkness”!

ואם כן — הנה לו לומר: בורא אור ויוצר חשך

And as is known, the World of Beriah is much higher than the World of Yetzirah — so why does it say “Yotzer Or” (forming light) and “Borei Choshech” (creating darkness)? Isn't that the reverse?

וכידוע שעולם הבריאה [הוא] גבוה הרבה מעולם היצירה — ולמה אמר יוצר אור ובורא חשך, הלא נהפך הוא

But the explanation is: the meaning of “darkness” is the **prevention of light**,

אבל הענין הוא: דפירוש חשך הוא מניעת האור

as it is written: “Darkness was around Him” — that is, the concept of *withdrawal*, meaning: total absence of expansion.

כמו שכתוב: וחשכת בעדי — שהוא ענין הסתלקות, דהיינו: העדר ההתפשטות לגמרי

And the meaning is *not* that the withdrawal is **for the sake of** a future extension —

ואין הפירוש דההסתלקות הוא בשביל ההתפשטות, שאחר כך

(as in the analogy of a teacher transmitting intellect to his student, where he withdraws his inner mind so that he can extend and transmit intellect in proportion to the receiver's capacity — in which case the withdrawal is for the sake of the later extension).

וכדמיון הרב שמשפיע שכל לתלמידו — שמסלק את פנימיות השכל כדי שיוכל להמשיך ולהתפשט שכלו לפי ערך קבלת כלי המקבל, שההסתלקות הוא (בשביל ההתפשטות שאחר כך

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

For if so, the essential focus would be the extension — and according to that, it should have said “Who creates light and forms darkness” as mentioned above.

Rather, the withdrawal is a withdrawal in His **Essence**, with no connection at all to extension.

Only afterwards does this withdrawal *transform* into being for the sake of extension.

(And this is the meaning of: “First darkness, and then light” — *and then* meaning that the darkness itself becomes transformed into being for the sake of light.

And likewise, this is the explanation of the verse “He reveals deep things from within darkness,” as mentioned above — and this is sufficient for one who understands.)

And therefore it says: “Who forms light and creates darkness,” because darkness is the withdrawal within the **Essence** of the Emanator — a withdrawal that has no connection whatsoever to extension —

and it is **higher in level** than the later aspect, which is the light, etc. — and this is sufficient for one who understands.

And to understand the explanation of these matters well, behold it will be understood through the analogy of thought and speech in the soul of man below: that speech receives from thought —

for whatever one speaks was already in his thought, and even while he speaks, he is thinking how and what to say.

And seemingly, this is very wondrous — for thought and speech are essentially distinct and opposite from one another, from one end to the other.

For the essential nature of thought is specifically in its concealedness, without revealing to another —

like when a person is absorbed in thought about some matter, he will not influence another person at all — (in Yiddish: “he carries the thought within himself,” etc.).

And the nature of speech is specifically about revelation to another, etc.

דאס פון — עקר הפונה היא ההתפשטות, ועל פי זה הנה לו לומר בורא אור ויוצר חשך כפ"ל

אלא — ההסתלקות הוא הסתלקות בעצמותו, שאין שיכות בו כלל לבחינת השפעה

רק שאחר כך — מתהפך ההסתלקות להיות בשביל ההתפשטות

וזהו: ברישא חשוכא ודהר נהורא — פירוש: ודהר — שהחשך גופא מתהפך להיות בשביל נהורא

וכן פירוש מה שכתוב: “מגלה עמקות מני חשך” (פנ"ל, ודי למבין)

ועל פון אמר: יוצר אור ובורא חשך — שהחשך הוא ההסתלקות שבעצמות המושפע — שהיא הסתלקות שאינה שייכת כלל לבחינת התפשטות

והיא גבוה במעלה מבחינת אחר כך — שהוא האור כו', ודי למבין

ולהבין ביאור הדברים היטיב — הנה יובן על דרך משל ממחשבה ודיבור בנפש האדם למטה — שהדיבור מקבל מן המחשבה

פי מה שמדבר — כבר הנה במחשבתו, וגם בעת שמדבר — מחשב איך ומה לדבר

ולכאורה — יפלא מאד: שהרי המחשבה והדיבור הם מהותים נבדלים ומפכים זה מזה — מן הקצה אל הקצה

פי עיקר מהות המחשבה — הוא דוקא בסתימותה, מבלי שתגלה למקבל

כמו כשטרוד האדם במחשבתו באיזה ענין — לא יושפע אותו כלל למקבל (בלע"ז: דער פארטרעגט (פון דער מחשבה פאר זיך כו

ומהות הדיבור — הוא דוקא הגילוי לזולתו כו

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

If so, how can the nature of speech come from thought, after they are utterly opposite from one another?

ואם כן — איך ימצא מהות הדיבור מן המחשבה, אחרי שהם הפכים מן הקצה אל הקצה?

But the matter is as explained above regarding darkness, etc. — that the essential nature of thought is inherently concealed and is not related at all to the recipient, etc.

אבל הענין — כנ"ל בענין החשך כו': שעצם מהות המחשבה — היא בחינה סתומה בעצם, ואינה שיכת כלל למקבל כו'

Only that afterwards it *transforms* into becoming a source for speech —

רק שמתהפכת אחר כך — להיות מקור לדיבור

(as is known, that the upper part of thought is called “concealed thought,” and the lower part of thought becomes enclothed in speech — and is called the “heels of Leah” that enter the “head of Rachel,” etc.).

פידוע: דחלק העליון שבמחשבה — הוא מחשבה סתומה, וחלק התחתון שבמחשבה — מתלבש בדיבור, ונקרא “עקבי לאה” הנכנסים “ראש רחל” (כו').

And based on this, we can also understand the matter of the beginning of thought and the end of thought.

ועל פי זה — יובן גם כן בענין תחילת המחשבה וסופא דמחשבה

For there too, seemingly, the above difficulty arises — for the beginning of thought and the end of thought are absolute opposites —

כי גם שם — לכאורה יוקש הקושי הנ"ל פי תחילת המחשבה וסופא דמחשבה — הן בתכלית ההפך,

the beginning of thought has no relevance to the recipient at all, for it is the lower aspect of the Emanator, while the end of thought is the source and root of the emanated beings.

שתחילת המחשבה — אינה שיכת כלל למקבל, כי היא בחינה תחתונה שבמאציל וסופא דמחשבה — הוא המקור והשרש לנאצלים

If so, how can the end of thought come from the beginning of thought, after they are in absolute opposition?

ואם כן — איך יהיה סופא דמחשבה מתחילת המחשבה, אחרי שהן בתכלית ההפך?

But the matter is that the essential nature of the beginning of thought is not at all related to the recipient, for it is a withdrawal in the essence of the influencer —

אבל הענין הוא: שעצם מהות תחילת המחשבה — אינה שיכת כלל למקבל, כי היא הסתלקות שבבעצם המשפיע

only that it later *transforms* to become a source and root for the end of thought, as explained above.

רק שאחר כך — מתהפכת להיות מקור ושרש לסופא דמחשבה כנ"ל

And likewise, the matter is understood above to the contemplative thinker — that is why it says: “Who forms light and creates darkness,” as explained above — and this is sufficient for the understanding.

ויכמו כן יובן הדבר למעלה למשכיל — שעל כן אמר יוצר אור ובורא חשך כנ"ל, ודי למבין

And from here, it is now well settled — the meaning of what is written: “In the image of Elokim He made man,” and likewise, “Let us make man in Our image, after Our likeness,” etc.

ומעתה יתישב שפיר מה שכתוב: בצלם אלקים עשה אדם האדם, וכן: נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו'

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

That in truth, man was made in the image of Elokim —	שְׁבָאֲמַת נַעֲשָׂה אָדָם בְּצֶלֶם אֱלֹקִים
for just as above there is an aspect of withdrawal (which is a withdrawal within the essence of the influencer),	כִּי כְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לְמַעַלָּה בְּחִינַת הַסְתַּלְקוּת (שֶׁהוּא הַסְתַּלְקוּת שֶׁבְּעֵצָם הַמְשַׁפִּיעַ)
which is much higher than the extension that follows afterwards, as explained above —	שֶׁהוּא גְבוּהַ הַרְבֵּה מִהַתְפַּשְׁטוּת שֶׁאַחַר כֵּךְ כַּנ"ל
so too it is stated regarding the lower man, that his vitality is [in the form of] Ratzo v'Shov .	כֵּן נֶאֱמַר בְּאָדָם הַתַּחְתּוֹן, וְהַחַיּוּת — רָצוּא וְשׁוּב
(And what is explained in the <i>Sefer HaKabbalah</i> , that above it is <i>Mati v'lo Mati</i> — that refers to the state after the transformation of the withdrawal into a withdrawal for the sake of extension, etc.)	וְמֵה שֶׁמְבַאֵר בְּסֵפֶר הַקַּבָּלָה שֶׁלְמַעַלָּה הוּא בְּחִינַת מוֹל"מ — הוּא אַחֲרֵי הַתְהַפְּכוּת הַהַסְתַּלְקוּת לְהִיּוֹת ('הַסְתַּלְקוּת בְּשִׁבִּיל הַתְהַפְּשׁוּת כּוּ
And with this, it will also be well understood — the concept of raising <i>Mayin Nukvin</i> (feminine waters) that causes the drawing of <i>Mayin Duchrin</i> (masculine waters) in the very same manner: “Spirit calls forth spirit,” etc.	וּבְנֵה יוֹבֵן הֵיטִיב גַּם כֵּן עֲנִין הַעֲלָאת מ"ן — שֶׁגֹּרֵם 'הַמְשִׁכֶּת מ"ד בְּאוֹתוֹ אֶפֶן מִמֶּשׁ: רוּחַ אֲנִי רוּחַ כּוּ
Since it is known — the rule that “all returning light (Ohr Chozer) returns to its original source,” etc.	בְּהִיּוֹת כִּי נוֹדַע הַכֹּלֵל: דָּכַל אוֹר חוֹזֵר לְקִדְמוֹתוֹ הוּא 'חֹזֵר כּוּ
Therefore, when <i>Mayin Nukvin</i> are elevated in the aspect of Ratzo (yearning ascent), this arouses the aspect of withdrawal within the very Essence of the Emanator;	וְעַל כֵּן — בְּהַעֲלָאת מ"ן בְּבְחִינַת הַרָצוּא וְהַעֲלָאָה — מַעֲוֵר בְּחִינַת הַהַסְתַּלְקוּת שֶׁבְּעֵצָמוֹת הַמְשַׁפִּיעַ
and in the aspect of Shov from below — which is the extension that follows the withdrawal within the essence (which is the First Tzimtzum and the Reshimu-Kav as explained in <i>Eitz Chayim</i>).	וּבְבְחִינַת הַשׁוּב דְּלִמְטָה — שֶׁהוּא עֲנִין הַתְהַפְּשׁוּת שֶׁאַחֲרֵי הַהַסְתַּלְקוּת שֶׁבְּעֵצָם (שֶׁהוּא צִמְצוּם הָרִאשׁוֹן וּמְקוֹם פְּנוּי — הַמְּבוֹאֵר בְּעֵץ חַיִּים)
And this is the meaning of: “Shema Yisrael, Havayah Elokeinu, Havayah Echad” — for Yisrael rose in [His] thought, that is, in the beginning of thought,	וְזֶהוּ עֲנִינוֹ: שִׁמְעֵי יִשְׂרָאֵל, ה' אֱלֹהֵינוּ, ה' אֶחָד — כִּי יִשְׂרָאֵל עָלוּ בַּמַּחְשְׁבָה, דְּהֵינּוּ בְּתַחֲלִיל הַמַּחְשְׁבָה
and they draw down the unity of “Havayah Elokeinu Havayah,” etc. — the first “Havayah” is the beginning of thought,	וְהֵם מְמַשִּׁיכִים לְהִיּוֹת ה' אֱלֹהֵינוּ ה' כּוּ, ה' הָרִאשׁוֹן — הוּא תַּחֲלִיל הַמַּחְשְׁבָה
and the second “Havayah” is the end of thought, and “Elokeinu” is the aspect of <i>Tzimtzum</i> that separates between the two names.	וְה' הַשֵּׁנִי — הוּא סוּפָא דְּמַחְשְׁבָה, וְאֱלֹהֵינוּ — הוּא 'בְּחִינַת הַצִּמְצוּם הַמְּפָסֵק בֵּין שְׁנֵי הַהֲנִיּוֹת כּוּ
And this is the essence of contemplation: to understand how “Havayah Elokeinu [is] Havayah Echad” — for the end is embedded in the beginning, and the beginning in the end.	וְזֶהוּ כָּל עֶקֶר עֲנִין הַתְּבוּנָנוּת: לְהִבְיֵן אֵיךְ שֶׁה' אֱלֹהֵינוּ /הוּא/ ה' אֶחָד — כִּי נְעוּץ תְּכַלּוּ בְּתַחֲלִיתוֹ וְסוּפּוֹ בְּתַחֲלִיתוֹ

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

And as explained above in the analogy of the beginning of thought and the end of thought — that the primary fulfillment of the beginning of thought is completed only in the end of action in actuality, as it is written: “The end of deed is [rooted] in the first thought,” as explained above — and this is sufficient for the understanding.

And behold, in the future, the Lower Unity (Yichuda Tata'ah) will be higher than the Higher Unity (Yichuda Ila'ah), etc., as in the verse “A woman of valor” (see *Etz Chaim* 72b) and “The female will surround the male.”

And therefore it is written: “Hashem will reign forever and ever,” and “His kingdom is an everlasting kingdom which will not change for all eternity,” etc.

And the explanation of the matter is by first explaining the concept of time — what it is.

(And as is known, that the Lower Unity (Yichuda Tata'ah) is the source of time, etc.)

For behold, in time there are three aspects: past, present, and future — that is: “He was, He is, and He will be.”

For in time there exists what has already passed, what will be in the future, and what is in the present, etc.

And there is a source for time, and in that source the past, present, and future are included —

however, it is still not **true integration** — and therefore it is considered the source and root of time,

for from it extend and branch out the three aspects in complete division, and this is called “the order of time.”

And there is yet another level, which is higher even than the “order of time” —

and there the past, present, and future are included as **one** — with no differentiation at all between them,

and they are integrated there in true unity, because it is much higher than the concept of time, as explained above.

וכנ"ל במשל בתחילת המעשה וסופא דמעשה —
 שעקר שלימות תחילת המעשה — נשלם דוקא
 בסוף מעשה בפעל ממש, כמו שכתוב: סוף מעשה
 במעשה תחלה כנ"ל, ודי למבין.

והנה לעתיד לבוא יהיה יחוד גבוה מיוחד ע"כ,
 אשת חיל ע"ט ב', נקבה תסובב גבר.

ועל כן כתוב: ה' ימלוך לעולם ועד, מלכותיה מלכות
 'עלם די לא תשתני לעלמין כו

וביאור הענין — בהקדים בחינת זמן מהו

(וידוע שיחוד — הוא מקור הזמן כו)

דהנה בזמן יש ג' בחינות: עבר, הנה, ועתיד —
 והוא: היה, הנה, יהיה

כי בזמן יש מה שפבר עבר, ומה שיהיה לעתיד, ומה
 'שהוא הנה כו

יש מקור לזמן, ושם כלולים: היה, הנה, ויהיה

אבל מכל מקום — אינו התפללות אמיתית, ועל כן
 הוא מקור ושרש לזמן

כי ממנו יתפשט ויסתעף הג' בחינות בהתחלקות
 גמור, ונקרא סדר הזמן

יש עוד בחינה אחרת, שהיא למעלה אף מבחינת
 סדר הזמן

ושם כלולים: היה, הנה, ויהיה — באחד ממש, בלתי
 שימצא חלוק ביניהם כלל

וכלולים שם בהתפללות אמיתית, להיותו הרבה
 למעלה מבחינת זמן כנ"ל

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

And this can be understood through the analogy of thought and speech: in speech there is past, present, and future — what was spoken already, what is being spoken now, and what will be spoken afterwards.

ויוכן על דרך ממשל ממשק ודבור — שדבור יש עבר, הנה, ועתיד: מה שדיבר כבר, ומה שמדבר עכשו, ומה שידבר לבסוף.

And it is known that speech receives from thought, and also within thought there are these three aspects — what one has thought already, what one is thinking now, and what one will think later.

וידוע שהדיבור מקבל מן המחשבה, וגם במחשבה יש הג' בחינות: מה שחשב כבר, ומה שחושב עכשו, ומה שיחשב לבסוף.

And there is another root and source to both thought and speech — which are the emotions of the heart, (as it is written, “The world is built with kindness” — meaning the essential building of the worlds comes from the emotions in the heart),

ויש עוד מקור ושרש למחשבה והדיבור — והוא המדות שבלב,

and there the past, present, and future are included as one in integration — and this is called the *source* and *order* of time.

וכמו שכתוב: כי אמת עולם חסד יבנה — שעקר (בנין העולמות הוא ממדות שבלב),

Even though in the emotions of the heart the past, present, and future are included — nevertheless, it is only the root and source for the differentiation of time as it appears in thought and speech, etc.

ושם כלול: הנה, הנה, ויהיה — כאחד, בהתפלגות, ונקרא: מקור וסדר הזמן.

And there is yet a level “higher than the highest” — where it is **not possible at all** to speak of the three aspects of time, even in integrated form as it is in the emotions of the heart — rather it is far higher than the concept of time — even higher than the *source* of time — and this is sufficient for the understanding.

שהגם שבמדות שבלב כלול העבר, ההנה, והעתיד כו' — אבל מכל מקום הוא רק שרש ומקור 'להתחלקות הזמן שבמחשבה והדיבור כו'.

And behold, now (in our present world), what radiates within time comes from the *source* of time, which is the *order* of time —

ויש עוד: גבה מעל גבה — ששם לא יתכן כלל לומר הג' בחינות שבזמן, אפילו בהתפלגות, כמו במדות 'שבלב כו'.

and therefore time appears divided into three distinct aspects: “He was, He is, and He will be.”

אלא הוא למעלה הרבה מבחינת זמן כו', ואפילו ממקור הזמן כו', ודי למבין.

But in the future, when Malchus will be elevated into Atzmus (Essence) —

והנה עתה — מאיר בזמן ממקור הזמן, שהוא סדר 'הזמן כו'.

(and as is known from *Etz Chaim* 72b, etc.) — which is far higher than the concept of time —

ועל כן בא בהתחלקות הג' בחינות: הנה, הנה, ויהיה.

then there will shine within time something from **beyond** time — until time itself will become **eternal**.

אבל לעתיד לבוא — שתהיה עליה למלכות, בעצמות,

וכידוע מא"ח ע"ט ב' כו') — שהיא למעלה הרבה, מבחינת זמן כו'.

על כן יאיר מלמעלה מן הזמן בתוך הזמן — עד שהזמן יהיה נצחי.

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

And therefore it is written: “His kingdom is an everlasting kingdom, which will not change for all eternity,” etc.

ועל כן כתוב: מלכותיה מלכות עלם די לא תשתני
 'לעלמין כו

And this is [the meaning of] “This month shall be for you the head of months; it is the first for you of the months of the year,”

וזהו: החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם
 ,לחדשי השנה

for there is a disagreement in the Gemara whether the world was created in Tishrei or in Nissan,

פי יש פלוגתא בגמרא אם בתשרי נברא העולם או
 ,בניסן נברא העולם

and the halacha follows the opinion that the world was created in Tishrei —

,והלכה כמאן דאמר שבתשרי נברא העולם

but the redemption will be in Nissan, as our Sages say: “In Nissan they were redeemed, and in Nissan they will be destined to be redeemed,” etc.

אבל הגאולה תהיה בניסן, כמאמר רז"ל: בניסן
 'נצאלו, ובניסן עתידין ל'ה'נצאל כו

And the matter is [explained as follows]: there are six masculine months and six feminine months —

והענין הוא: שיש ששה חדשים דדכורא וששה
 ,חדשים דנוקבא

the six months from Tishrei to Adar are the six masculine months,

ששה חדשים שמתשרי עד אדר — הם ששה
 ,חדשים דדכורא

and the six months from Nissan to Elul are the six feminine months —

וששה חדשים שמניסן עד אלול — הם ששה
 ,חדשים דנוקבא

and therefore the redemption will be in Nissan specifically, which is the concept of the elevation of the feminine/Malchus, etc., as is known.

ועל כן תהיה הגאולה בניסן דוקא, שהוא ענין עליות
 ,המלכות כו', כפודע

And this is [the meaning of] “This month shall be for you,” etc. — meaning, that the renewal will be from **above** time, within time —

וזהו: החודש הזה לכם כו' — פירוש: שיהיה
 ,ההתחדשות מלמעלה מן הזמן בתוך הזמן

and this is “for you” — meaning for the collective of the Jewish People, which is the aspect of Malchus,

וזהו: לכם — פירוש: לכללות נשמת ישראל, שהיא
 ,בחינת מלכות

it is from Nissan, which is the aspect of the “skull” (Galgalta) of the feminine,

,הוא מניסן, שהוא בחינת גלגלתא דנוקבא

and this is [the meaning of] “This month shall be for you,” etc., “it is the first for you of the months of the year,” etc.

וזהו: החודש הזה לכם כו', ראשון הוא לכם לחדשי
 'השנה כו

And through this, the time of the future will be an eternal time, that will never be interrupted — etc., as mentioned above, and this is sufficient for understanding.

ועל ידי זה — יהיה הזמן דלעתיד — זמן נצחי שלא
 'יפסק לעולם כו', וכנ"ל, ודי למבין

[NOTE Summary]

The discourse begins by exploring the difference between the soul's experience of *ratzoh v'shov* (ebb and flow) and the Divine emanation of משי ולא משי (reaching and not reaching). In human

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד

divine service, רצוא precedes שוב—we first experience yearning and ascent, then return and expression. But from above downward, the Divine pattern begins with התפשטות (emanation) and only afterward comes הסתלקות (withdrawal), as seen in the structure of Divine breath and the flow of energy through the Sefiros.

This seeming contradiction poses a theological difficulty: how can man be created *b'tzelem Elokim*—in the Divine image—if our pattern of רצוא ושוב is opposite that of the Divine? The Rebbe resolves this by distinguishing between the original הסתלקות (essential Divine withdrawal) and the later phase where that very concealment becomes a source of revelation. In that sense, the human experience of רצוא ושוב actually mirrors the deepest Divine structure, because our withdrawal (ratzoh) elicits a higher Divine withdrawal (מטי), and our return (shov) elicits Divine revelation (לא מטי), but from an even more transcendent source.

He then examines the phrase יוצר אור ובורא חושך. Why does the verse list “forming light” before “creating darkness,” if darkness represents the higher Divine withdrawal? The explanation is that true חושך (darkness) refers to a state of complete Divine withdrawal—הסתלקות שבעצמות—which precedes any revelation and is higher than light. Only afterward does this hiddenness turn into a source for illumination. Thus, darkness comes from בריאה (creation), a higher term than יצירה (formation), and reflects a higher origin.

To illustrate this, the Mitteler Rebbe compares מחשבה (thought) and דיבור (speech): Thought is concealed and incommunicable, while speech is revelation. Yet thought gives rise to speech, showing how hiddenness becomes a source for expression. The same is true in the Divine: הסתלקות בעצמות eventually becomes the origin of emanation.

This leads to the resolution of the paradox of man being “in the image of God.” Though man begins with רצוא (withdrawal), it draws forth the higher Divine withdrawal, just as Divine speech emerges from hidden thought. The duality of תחילת המחשבה (beginning of thought) and סוף המחשבה (end of thought) encapsulates this arc from hiddenness to revelation.

The discourse climaxes with the statement that in the future, יח"ת (the lower unification) will surpass יח"ע (the higher unification), and feminine energy (Malchus) will circle and elevate the masculine. This will usher in a time when the Divine essence shines *above time within time*, making time itself eternal. The current flow of time, which stems from a limited spiritual source, will be transformed by the infusion of a higher light, until החודש הזה לכם—the month of Nissan, associated with renewal—becomes the head of months. Thus, the future redemption will mark the fusion of essence and expression, feminine and masculine, time and eternity.

Practical Takeaway

When we experience deep longing or spiritual yearning (רצוא), we may feel distant or even

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
 שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד

frustrated by our limitations. But this very longing is what draws forth the deepest Divine connection. Similarly, when we return to practical life (שוב), we might imagine we've lost that closeness, but in truth, the return completes the circle. The highest light comes through the concealment itself. Even our sense of distance becomes the catalyst for Divine revelation. This teaches us to embrace both our spiritual highs and mundane lows as part of a single, unified Divine process.

Chassidic Story

In the early years of his leadership, the Mitteler Rebbe once gave a deep maamar in Lubavitch on Shabbos about *ratzoh v'shov*. After Shabbos, a chossid approached him in private, weeping. "Rebbe," he said, "I understand the idea of *ratzoh*—I long for closeness to Hashem—but I can't seem to do *shov*. I return to the world and feel lost." The Mitteler Rebbe responded gently: "When a man runs without returning, he burns up. But when he returns with fire still in his chest, he brings light into the world. Your tears are your *ratzoh*. Your willingness to face the world again is your *shov*. Don't fear it. That's where Hashem is waiting." (Told over in *Sichos Shabbos Parshas Noach*, 5712, by elder Chassidim of Lubavitch.)

TPX (Therapeutic-Psychological Integration)

This maamar by the Mitteler Rebbe presents a transformative psychological map of how human experience mirrors Divine structure, especially in moments of spiritual dissonance and recovery.

At the heart of the discourse is the tension between two modes: *ratzoh* (longing, withdrawal, transcendence) and *shov* (return, expression, groundedness). Psychologically, *ratzoh* can be compared to the intense yearning or existential ache we feel when we crave meaning or connection—when our soul "wants out" of constricting circumstances. *Shov*, by contrast, is the capacity to re-enter life with integration—to ground inspiration into the body, into speech, into responsibility.

The Mitteler Rebbe teaches that the Divine itself operates through these two modes, but in reverse: from above downward, the first action is expression (התפשטות), followed by concealment (הסתלקות). Yet when a human being ascends from below, the journey begins with withdrawal from ego, noise, and falsehood (רצוא), and culminates in return (שוב).

This mirrors the trauma healing process. A person who has been emotionally injured often begins with withdrawal—a retreat into internal silence, even dissociation. But the eventual healing lies not in remaining withdrawn, but in returning—with new boundaries, new clarity, and renewed capacity to engage.

Mitteler Rebbe
Parshas Va'eschanan
 שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד

Now comes the brilliance of the Mitteler Rebbe's insight: the *withdrawal*—the *hester*, the silence, the concealment—is not a flaw. It is actually **higher** than the light. The moment of shutting down is not just a survival mechanism—it holds within it the blueprint for a future light, a new form of wholeness that could never have emerged otherwise.

In therapy, we often help clients understand that their “shutdown” moments were sacred—survival gifts from the soul. Rather than being ashamed of times when we could not function, we begin to see how those moments of darkness were preparing us for a deeper integration. This is the meaning of “בּוֹרֵא חוֹשֶׁךְ”—darkness is not an accident; it is created with purpose. And not just any creation—it is *higher* than the light that follows.

Even time itself becomes a metaphor in this maamar. We experience time as fragmented: past, present, future. But in the higher realms, these distinctions vanish. In trauma work, people often live trapped in the “past” as if it's the present. But healing comes when we transcend linear time—when the soul touches eternity. In the future, says the Mitteler Rebbe, **time itself will become eternal**. Not by destroying time, but by transforming it into a vessel for timelessness. This is what happens when a person fully heals—the past no longer binds them, the future no longer terrifies them, and the present becomes a place of presence.

Story

During the Holocaust, a young man named Elie Wiesel was imprisoned in Auschwitz. In his memoir *Night*, he recounts a moment when a child was hanged before the prisoners. Someone behind him asked, “Where is God now?” Wiesel writes: “And I heard a voice within me answer: Where is He? Here He is—He is hanging here on this gallows...”

Years later, Wiesel emerged from that darkness not with theological answers but with fierce moral clarity. He became a global voice for memory, conscience, and human dignity. The silence he endured did not destroy him—it became the soil from which his voice grew.

This echoes the maamar's deepest message: when darkness (*hester*) becomes the womb of revelation, when silence becomes the source of speech, then even time becomes eternal and even suffering becomes part of redemption.

Source: Elie Wiesel, *Night*, Hill and Wang, 1960. **END NOTE]**